Středa 6. dubna 2022

P9_TA(2022)0114

Provádění opatření v oblasti výchovy k občanství

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. dubna 2022 o provádění opatření v oblasti výchovy k občanství (2021/2008(INI))

(2022/C 434/06)

Evropský parlament,

— s ohledem na článek 2 a čl. 10 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU),

— s ohledem na články 9 a 165 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),

— s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“,

— s ohledem na cíle Organizace spojených národů v oblasti udržitelného rozvoje, zejména na cíl č. 4 (Kvalitní vzdělání) a na cíl č. 4.7;

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. března 2020 nazvané „Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025“ (COM(2020)0152),

— s ohledem na své usnesení ze dne 9. září 2015 o posílení postavení dívek v EU prostřednictvím vzdělávání [1],

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 12. listopadu 2020 nazvané „Unie rovnosti: strategie pro rovnost LGTBIQ osob na období 2020–2025“ (COM(2020)0698),

— s ohledem na své usnesení ze dne 25. března 2021 o utváření politiky digitálního vzdělávání [2],

— s ohledem na referenční rámec Rady Evropy týkající se kompetencí pro demokratickou kulturu;

— s ohledem na závěry Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě o podpoře demokratické informovanosti a demokratické angažovanosti mladých lidí v Evropě [3];

— s ohledem na Chartu Rady Evropy o výchově k demokratickému občanství a lidským právům,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 4. března 2021 nazvané Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv (COM(2021)0102),

— s ohledem na evropský pilíř sociálních práv vyhlášený a podepsaný Radou EU, Evropským parlamentem a Komisí dne 17. listopadu 2017,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 14. listopadu 2017 s názvem „Posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury – Příspěvek Evropské komise k setkání vrcholných představitelů 17. listopadu 2017 v Göteborgu“ (COM(2017)0673),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 14. června 2016 nazvané „Podpora prevence radikalizace vedoucí k násilnému extremismu“ (COM(2016)0379),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 1. července 2020 nazvané „Evropská agenda dovedností pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost“ (COM(2020)0274),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 30. září 2020 nazvané „Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027 – Nové nastavení vzdělávání a odborné přípravy pro digitální věk“ (COM(2020)0624),

---

(1) Úř. věst. C 316, 22.9.2017, s. 182.
(2) Úř. věst. C 494, 8.12.2021, s. 2.
(3) Úř. věst. C 415, 1.12.2020, s. 16.

Středa 6. dubna 2022

— s ohledem na strategický rámec evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020), zejména na jeho cíl podporovat spravedlnost, sociální soudržnost a aktivní občanství,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 30. září 2020 o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025 (COM(2020)0625),

— s ohledem na doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení ([4]),

— s ohledem na doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce ([5]),

— s ohledem na usnesení Rady ze dne 19. února 2021 o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030) ([6]),

— s ohledem na návrh závěrů Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, ze dne 17. května 2021 o posilování víceúrovňové správy v rámci podpory účasti mladých lidí v rozhodovacích procesech ([7]),

— s ohledem na prohlášení o prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání (pařížské prohlášení) z roku 2015 podepsané dne 17. března 2015 v Paříži ve Francii,

— s ohledem na 1. evropskou panelovou diskusi občanů v rámci Konference o budoucnosti Evropy s názvem „Silnější hospodářství, sociální spravedlnost a zaměstnanost / Vzdělávání, kultura, mládež a sport / Digitální transformace“,

— s ohledem na zprávu z Evropského setkání mládeže 2021 s názvem „Zpráva o námětech mladých lidí pro Konferenci o budoucnosti Evropy“,

— s ohledem zprávu Eurydice zveřejněnou Komisí dne 7. listopadu 2017 s názvem „Školní vzdělávání k občanství v Evropě“ z roku 2017,

— s ohledem na usnesení Unie evropských federalistů (UEF) o systematickém přístupu k výchově k evropskému občanství přijaté dne 4. července 2021 na XXVII. evropském kongresu UEF ve Valencii,

— s ohledem na brífink výzkumné služby Evropského parlamentu z května 2021 o Evropském vzdělávacím prostoru a strategickém rámci pro vzdělávání a odbornou přípravu do roku 2030,

— s ohledem zprávu Eurydice zveřejněnou Komisí dne 19. října 2020 s názvem „Rovnost ve školním vzdělávání v Evropě – struktury, politiky a výkony studentů“,

— s ohledem na zprávu Komise ze dne 15. prosince 2021 s názvem „Zpráva o občanství EU pro rok 2020: Posílení postavení občanů a ochrana jejich práv“ (COM(2020)0730),

— s ohledem na Akční plán pro evropskou demokracii představený Komisí dne 3. prosince 2020,

— s ohledem na shrnutí zjištění a diskusí na Fóru o budoucnosti vzdělávání v roce 2019 zveřejněné evropským panelem odborníků v oblasti vzdělávání a odborné přípravy Komise dne 7. prosince 2019,

([4]) Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.
([5]) Úř. věst. C 195, 7.6.2018, s. 1.
([6]) Úř. věst. C 66, 26.2.2021, s. 1.
([7]) Úř. věst. C 241, 21.6.2021, s. 3.

— s ohledem na zprávu Komise z června 2020 s názvem „Občanství a demokracie Evropské unie“,

— s ohledem na pokyny sítě Jean Monnet z roku 2017 pro vzdělavatele učitelů týkající se identity dětí a občanství v Evropě,

— s ohledem na zprávu Komise ze dne 18. března 2015 s názvem „Podpora občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace prostřednictvím vzdělávání – přehled vývoje vzdělávací politiky v Evropě v návaznosti na pařížské prohlášení ze dne 17. března 2015“,

— s ohledem na Monitor vzdělávání a odborné přípravy z let 2018 a 2020,

— s ohledem na informační dokument evropského panelu odborníků v oblasti vzdělávání a odborné přípravy o začleňování a občanství,

— s ohledem na své usnesení ze dne 12. dubna 2016 o vyučování o EU ve škole ([8]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 19. ledna 2016 o úloze mezikulturního dialogu, kulturní rozmanitosti a vzdělávání při prosazování základních hodnot Unie ([9]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 11. listopadu 2021 o Evropském prostoru vzdělávání: sdílený holistický přístup ([10]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 12. prosince 2017 o zprávě o občanství EU pro rok 2017: Posílení práv občanů v Unii demokratické změny ([11]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 7. července 2021 o dialogu s občany a zapojení občanů do rozhodovacího procesu EU ([12]),

— s ohledem na článek 54 jednacího řádu a na čl. 1 odst. 1 písm. e) a přílohu 3 rozhodnutí Konference předsedů ze dne 12. prosince 2002 o postupu udělování svolení k vypracování zpráv z vlastního podnětu,

— s ohledem na zprávu Výboru pro kulturu a vzdělávání (A9-0060/2022),

A. vzhledem k tomu, že vzdělání je základní právo a veřejný statek, který by měl být stejnou měrou dostupný všem zdarma; vzhledem k tomu, že pilíř sociálních práv stanoví, že každý má právo na kvalitní a inkluzivní celoživotní vzdělání a odbornou přípravu, aby se mohl plně a smysluplně účastnit na životě společnosti; vzhledem k tomu, že vzdělávání a učení by neměly být vnímány pouze jako nástroj sloužící trhu práce;

B. vzhledem k tomu, že nové systémové změny, které mají místní regionální a globální dopad, jako je například klimatická krize, digitální transformace, sociální a územní rozdíly, nebo vlastní nadnárodní politická integrace, vyžadují odpovídající přizpůsobení vzdělávacích systémů včetně výchovy k občanství; vzhledem k tomu, že zelená transformace Zelená dohoda vyzývají k rozšíření výchovy k občanství s cílem zahrnout do ní nezbytnost postupovat odpovědně nejen v rámci dané komunity nebo společnosti, ale vůči celé planetě; vzhledem k tomu, že digitální transformace a digitální agenda nejen otevírají nové příležitosti pro aktivní občanství a demokratickou účast online, ale zahrnují také rizika a hrozby vyplývající ze zavádějících informací a dezinformací; vzhledem k tomu, že aktivní digitální občanství by mělo zohlednit a řešit digitální propast mezi generacemi; vzhledem k tomu, že zapojení místních, vnitrostátních a evropských sdělovacích prostředků do popularizace evropské kultury a dějin je důležitou součástí veřejné diskuse a zapojení občanů;

([8]) Úř. věst. C 58, 15.2.2018, s. 57.
([9]) Úř. věst. C 11, 12.1.2018, s. 16.
([10]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0452.
([11]) Úř. věst. C 369, 11.10.2018, s. 11.
([12]) Úř. věst. C 99, 1.3.2022, s. 96.

Středa 6. dubna 2022

C. vzhledem k tomu, že výchova k občanství musí být chápána jako víceúrovňová výchova zahrnující místní, regionální, vnitrostátní, evropské a světové rozměr občanství; vzhledem k tomu, že pokračující proces globalizace a evropské integrace bude vyžadovat, aby se nová generace Evropanů stále více politicky angažovala na různých úrovních, aby mohla žít a pracovat na mezinárodní úrovni a zahrnout odlišnost do svého každodenního života; vzhledem k tomu, že kritické myšlení, interpersonální dovednosti a občanské schopnosti jsou na trhu práce a ve společenském životě stále důležitější; vzhledem k tomu, že společnost je stále různorodější, respektuje rozmanitost kultury a původu a že v Evropě je stále důležitější odmítání jakékoli diskriminace vůči ženám, osobám LGTBIQ či menšinám;

D. vzhledem k tomu, že občanská výchova těží z meziodvětvového přístupu a vzájemné spolupráce mezi formálním, neformálním a informálním vzděláváním; vzhledem k tomu, že výchova k občanství umožňuje vyučujícím a studentům objevit a vytvářet hodnoty, postoje, dovednosti a znalosti a chápat svět společně s využitím participativní pedagogiky;

E. vzhledem k tomu, že společensko-politické změny probíhající v členských státech, od polarizace společnosti a nízké důvěry v instituce k úpadku demokracie, rozkladu právního státu, diskriminujícímu nacionalismu a využití euroskepticismu k politickým účelům až po nárůst extremistických hnutí, znovu se objevujícím projevům rasismu a xenofobie ve všech svých podobách, autoritářství a zavádějící informace a dezinformace, mohou představovat vážnou hrozbu pro evropské demokracie a destabilizovat EU jako celek; vzhledem k tomu, že posílení výchovy k občanství ve formálních, neformálních, informálních podmínkách prostřednictvím celoživotního vzdělávání by mohlo hrát důležitou úlohu v boji proti tomuto trendu i při vyvolání otevřenějšího politického diskurzu a při úspěšném zapojení občanů do politických a legislativních procesů na vnitrostátní a evropské úrovni;

F. vzhledem k tomu, že politická podpora Unie se často vyjadřuje spíše v podobě pocitů, postojů a hodnot než v konkrétním dopadu na každodenní život občanů; vzhledem k tomu, že jasně chybí blízkost k občanům a pochopení demokratických procesů a mechanismů Unie mezi občany, zejména mladými lidmi; vzhledem k tomu, že obnovený evropský impuls pro výchovu k občanství může být způsobem, jak povzbudit mladé lidi k účasti ve volbách, čímž se omezí atraktivita extremistických a populistických diskurzů, a tím se rovněž posílí sociální soudržnost;

G. vzhledem k tomu, že vzniku dynamického evropského občanství bránila znalostní a emocionální propast, a také nedostatek mechanismů umožňujících účast občanů a dialog s nimi; vzhledem k tomu, že evropská identita doplňuje vícenásobné místní, celostátní, zeměpisné, kulturní i další identity, které může člověk mít; vzhledem k tomu, že nedostatečné znalosti nebo neznalosti o EU a nedostatečné chápání jejího fungování a přidané hodnoty může přispět k vnímání demokratického deficitu a může vést k občanské neangažovanosti a euroskepticismu v členských státech;

H. vzhledem k tomu, že v usnesení ze dne 12. dubna 2016 o vyučování o EU ve škole Evropský parlament vyzval Komisi, aby poskytla společný rámec a sestavila pokyny pro výuku o EU, které by doplnila o konkrétní příklady, s cílem posílit objektivní a kritické myšlení o tom, jaké výhody Evropská unie svým občanům přináší;

I. vzhledem k tomu, že zpráva Evropského parlamentu ze dne 11. listopadu 2021 o Evropském prostoru vzdělávání vyzývá k tomu, aby Evropský prostor vzdělávání umožnil větší pohyb účastníků vzdělávání, učitelů a znalostí, posílil pocit evropské sounáležitosti a občanské povědomí, zaručil práva a hodnoty, poskytl spravedlivé a rovné příležitosti a zlepšil sociální soudržnost;

J. vzhledem k tomu, že Komise nevyvinula v této strategické oblasti žádnou zásadní iniciativu systémové povahy; vzhledem k tomu, že stávající programy EU, například Erasmus+ nebo Evropský sbor solidarity, stále mají značný volný potenciál k tomu, aby zlepšily provádění výchovy k občanství se strategičtějším přístupem k formálním, neformálním a informálním prvkům učení v těchto programech a s lepší koordinací zdrojů; vzhledem k tomu, že by Komise a členské státy měly dělat více, pokud jde o zlepšování a posilování informačních toků o Evropské unii a o konkrétních právech a povinnostech;

K. vzhledem k tomu, že některé členské státy rozvinuly programy dobrovolnictví na vnitrostátní úrovni; vzhledem k tomu, že zavedení a rozvoj těchto programů je důležité pro podporu praktické výchovy k občanství, posílení sociální soudržnosti, umožnění mobilizace důvodů obecného zájmu, zejména pro osoby s omezenými příležitostmi, a pro přispění k osobnímu a profesnímu rozvoji účastníků; vzhledem k tomu, že větší evropská občanská mobilita může přispět ke zvýšení pocitu sounáležitosti mladých lidí k evropskému společenství a posílit vznik Evropy občanů; vzhledem k tomu, že celostátní dobrovolnické programy mají potenciál být přirozenou branou k evropské mobilitě pro mladé lidi, zvláště pro ty, kteří mají méně příležitostí;

L. vzhledem k tomu, že Evropský sbor solidarity, který byl zahájen v roce 2018 jako nástupce Evropské dobrovolné služby zřízené v roce 1996, je obecným evropským programem mobility pro dobrovolnictví, má však na období 2021–2027 omezený rozpočet; vzhledem k tomu, že by měla být rozvíjena větší součinnost a spolupráce mezi Evropským sborem solidarity a vnitrostátními dobrovolnickými systémy, jakož i mezi stávajícími vnitrostátními dobrovolnickými systémy prostřednictvím Evropského sboru solidarity;

Stav výchovy k občanství v EU

1. vyjadřuje politování nad tím, že neexistuje společná definice výchovy k občanství; domnívá se, že výuka výchovy k občanství zahrnuje kombinaci znalostí, dovedností, metod, nástrojů, obsahu, kompetencí, postojů, hodnot a péče a je zásadní pro vytváření solidarity a pocitu sounáležitosti;

2. domnívá se, že minimální chápání výchovy k občanství by měla poskytovat teoretické chápání politických, právních, sociálních a ekonomických konceptů a struktur včetně těch, které se týkají evropské úrovně, a také globálního rozvoje a udržitelnosti, a to přiměřeně k úrovni vzdělávání a odborné přípravy, a měla by být spojena s praktickými zkušenostmi; poukazuje na význam kritického myšlení a mediální gramotnosti jako nedílné součásti výchovy k občanství; zdůrazňuje, že je nezbytná pedagogická obnova a přijetí teoretického a praktického přístupu k výchově k občanství v Unii; navrhuje používání definic výchovy k občanství uvedenými v Chartě Rady Evropy o výchově k demokratickému občanství a lidským právům a v Referenčním rámci Rady Evropy o kompetencích pro demokratickou kulturu;

3. je znepokojen omezeným zaměřením na evropské a světové aspekty občanství ve vnitrostátních vzdělávacích programech; bere se znepokojením na vědomí, že pouze polovina studentů studujících v EU uvádí, že má příležitosti učit se o Evropě ve škole; zdůrazňuje, že podpora studentů pro spolupráci mezi evropskými zeměmi je pozitivně spojena s vyšší úrovní občanských znalostí; vyjadřuje politování nad rostoucím napětím mezi vnitrostátní a evropskou úrovní ve vzdělávacích programech v některých členských státech; je znepokojen nadměrnou politizací občanské výchovy a jejími důsledky, jako jsou opakované a drastické změny učebních osnov, a znovu zdůrazňuje potřebu dlouhodobé stability a soudržnosti při poskytování výchovy k občanství;

4. zdůrazňuje, že společensko-politické a globální změny budou vyžadovat podstatné zvýšení současné úrovně kvality a přístupů výchovy k občanství; je znepokojen tím, že studenti mužského pohlaví mají výrazně horší skóre než jejich ženské protějšky ([13]); je znepokojen nerovnováhami, pokud jde o průměrné občanské znalosti napříč členskými státy a v rámci nich; konstatuje, že studenti žijící ve venkovských, vzdálených, sociálně znevýhodněných regionech a nejvzdálenějších oblastech čelí při zapojení do programů výchovy k občanství dalším překážkám; potvrzuje, že každý student musí mít přístup k vysoce kvalitní občanské výchově se zaměřením mimo jiné na své specifické potřeby, pokud jde o financování a infrastrukturu, což má zásadní význam pro úspěšné vytvoření Evropského prostoru vzdělávání;

5. poukazuje na skutečnost, že ačkoli některé aspekty výchovy k občanství jsou obsaženy ve většině vnitrostátních vzdělávacích programů, mezi členskými státy a v jejich rámci se vyskytují velké rozdíly, pokud jde o úrovně vzdělávání, na nichž se tento předmět vyučuje, celkový počet hodin, které jsou mu věnovány, obsah a metodologii; konstatuje, že pouze v některých členských státech existuje strukturované hodnocení, úkoly, pedagogická orientace nebo specifické vzdělávání učitelů; konstatuje, že i tehdy, kdy jsou tyto prvky přítomny, je rozdíl mezi vnitrostátními programy a jejich účinným prováděním ve školách;

([13]) Schulz, W. et al., *Becoming Citizens in a Changing World, IEA International Civic and Citizenship Education Study 2016 International Report*, Springer, Cham, 2016.

6. připomíná, že kvalita učitelů má nejsilnější dopad na efektivní učení a proto počáteční i trvalé vzdělávání učitelů pro všechny učitele vzdělávací pracovníky bez ohledu na jejich specializaci na určitý předmět musí být prioritou v oblasti vzdělávání k občanství a zejména co se týče evropského globálního rozměru výchovy k občanství;

7. zdůrazňuje, že nedostatek solidního výzkumu, pokud jde o to, jak efektivně vyučovat a hodnotit výchovu k občanství, a nedostatek vhodných pedagogických nástrojů k tomuto účelu brání efektivnímu vyučování se zaměřením na výchovu k občanství; konstatuje, že některé empirické důkazy ukazují na to, že přístupy zaměřené na „celou školu" nebo na „celé společenství" mají pozitivní dopad na občanské dovednosti a postoje; domnívá se, že při přístupu k občanské výchově by měly být zohledněny participativní pedagogické postupy, aby se studenti mohli seznámit s občanstvím ve všech jeho rozměrech a se svou úlohou v Evropské unii, členských státech, jednotlivce a společnosti obecně;

8. odsuzuje nedostatek pozornosti věnované výchově k občanství v počátečním odborném vzdělávání a přípravě vzdělávání dospělých; vyzývá k tomu, aby výchova k občanství byla začleněna na všech úrovních vzdělávání a uzpůsobena specifickým vlastnostem a potřebám studentů; vyjadřuje politování nad nedostatečným důrazem na hodnotu mezigeneračního učení, které usnadňuje mezigenerační dialog;

9. je přesvědčen, že na učení o občanství není nikdy příliš brzy na regionální, vnitrostátní, evropské a globální úrovni; konstatuje, že předškolní výchova hraje významnou úlohu při rozvoji klíčových sociálních a emocionálních dovedností a je základem dobrých životních podmínek, dialogu, vzájemného respektu, porozumění a společných hodnot;

10. připomíná zásadní pedagogický význam neformálního a informálního učení, včetně dobrovolnictví, mentorství, diskusí a sportu pro rozvoj sociálních a občanských dovedností, kompetencí a řádného chování a pro výchovu odpovědných a aktivních občanů;

Politiky EU v oblasti výchovy k občanství

11. vyjadřuje politování nad tím, že politická shoda na evropské úrovni ohledně potřeby posílit výchovu k občanství a výuku společných evropských hodnot nebyla převedena do konkrétních úkolů, cílů, hodnoticích kritérií a akcí, a dochází k závěru, že politiky v oblasti výchovy k občanství trpí nedostatky v provádění;

12. došel k názoru, že programy EU jen omezeně přispívají k prosazování určitých rozměrů výchovy k občanství, zejména z důvodu nedostatku výslovné přímé podpory, omezených zdrojů a nerovnoměrného geografického pokrytí; vyjadřuje politování nad tím, že projekty v této oblasti financované EU dosud neměly rozsáhlý a dlouhodobý dopad;

13. konstatuje, že v oblasti výchovy k občanství neexistuje na úrovni EU dostatečná soudržnost politik a že v současné době neexistuje žádný politický nástroj, který by strukturovaně sdružoval všechny příslušné subjekty a orgány;

14. dochází k závěru, že programy EU, jako jsou mimo jiné Erasmus+, Horizont Evropa, Evropský sbor solidarity, Práva a hodnoty nebo Kreativní Evropa, přispěly převážně nepřímo k aktivnímu poskytování výchovy občanství; konstatuje však, že se jim nepodařilo dosáhnout žádného systematického a trvalého dopadu;

15. potvrzuje, že na základě článků 9, 10, 165 a 166 SEU a Listiny má EU primární odpovědnost za podporu výchovy k občanství jako způsobu, jak zajistit hlubší znalosti evropského projektu jako unie demokratických států mezi svými občany, a zaručit tak svým občanům právo plně se účastnit politického života a rozhodovacího procesu na úrovni EU;

16. zdůrazňuje, že hodlá podpořit společnou evropskou identitu prostřednictvím společného akademického programu a pevně začlenit evropský rozměr do vzdělávání, jak toto přání vyjádřili občané v souvislosti s Konferencí o budoucnosti Evropy i jak to zaznělo v požadavku evropské mládeže, aby byly do učebních osnov zahrnuty znalosti o příležitostech, jež Evropa poskytuje, a o jejích přínosech;

17. konstatuje, že některé členské státy uznávají pozitivní vliv rozvoje politiky EU na podporu změny vzdělávání v oblasti výchovy k občanství;

18. je znepokojen nedostatkem účinných opatření ze strany Komise, pokud jde o prosazování klíčových kompetencí rámce pro celoživotní učení z roku 2018 s názvem „Občanská kompetence“, zatímco další základní kompetence se odrážejí v hodnoticích kritériích rámce ET 2020 nebo jsou podporovány specializovanými rámci kompetencí pro usnadnění výuky a využití na vnitrostátní úrovni;

19. upozorňuje na udělení Ceny evropského občana za rok 2021 studentským diskusním iniciativám; domnívá se, že v ovzduší nárůstu polarizace je demokratická diskuse důležitější než kdykoli předtím; vyjadřuje přesvědčení, že rozvíjení dovedností a kompetencí pro diskusi je nedílnou součástí výchovy k občanství;

20. upozorňuje na význam výchovy k občanství pro zvyšování povědomí o změně klimatu a pro dosažení cílů udržitelného rozvoje do roku 2030; zdůrazňuje propojení mezi výchovou k občanství a výchovou k udržitelnosti a důležitost koordinace úsilí, které je vynakládáno na začlenění obou oblastí do příslušných politik, učebních osnov, pedagogických přístupů a metodik formálního, neformálního a informálního učení a vzdělávání;

Doporučení pro obnovenou výchovu k evropskému občanství

21. vybízí členské státy k tomu, aby podporovaly, přezkoumaly a modernizovaly své vzdělávací systémy – a veškeré formy náplně výuky související s EU na všech úrovních vzdělávání a učení, včetně odborného vzdělávání a přípravy – s cílem posílit unijní rozměr, přičemž budou důrazně vybízeny regiony a místní orgány, aby učinily totéž, zejména pokud disponují přímými pravomocemi v systémech vzdělávání;

22. zdůrazňuje v tomto ohledu, že je důležité zohlednit jazykovou rozmanitost v rámci evropské výchovy k občanství a věnovat náležitou pozornost menšinovým a a regilnálním jazykům, jakož i ohroženým jazykům;

23. znovu vyzývá členské státy a vzdělávací komunitu, aby zapojily všechny občany, včetně osob pocházejících z řad přistěhovalců, migrantů, uprchlíků a náboženských komunit do obousměrných procesů budování občanství založených na respektu a zlepšování postavení lidí a zajistily jejich aktivní účast na občanském a kulturním životě; vyjadřuje přesvědčení, že podpora toho, aby občané lépe porozuměli historickým a osobním příčinám cest migrantů, včetně kolonialismu, stejně jako společnému kulturnímu zázemí, je důležitou součástí globálního občanství;

24. žádá členské státy, aby posílily a rozšířily možnosti počátečního a průběžného, profesního a celoživotního rozvoje učitelů, vychovatelů, rodin a širší vzdělávací komunity a poskytly jim vhodnou podporu a zdroje pro výuku výchovy k občanství, vypracované v úzké spolupráci se všemi relevantními subjekty na úrovni EU a jednotlivých zemí;

25. naléhavě v této souvislosti vyzývá Komisi, aby vytvořila společný rámec kompetencí pro výchovu k občanství pro učitele a studenty pro klíčové kompetence „občanství“, včetně mnohojazyčných a mezikulturních kompetencí pedagogů, a aby zohlednila místní, regionální, vnitrostátní, evropskou a globální sféru podobně jako evropský rámec digitálních kompetencí, evropský rámec podnikatelských kompetencí, Evropský rámec pro osobní a sociální vzdělávání a učení se klíčovým schopnostem a nedávno zahájený evropský rámec kompetencí pro udržitelnost a navazovala vztahy mezi všemi rámci;

26. zdůrazňuje, že je nutné propagovat a podporovat možnosti v oblasti mobility, vzájemné učení a výměnu osvědčených postupů mezi pedagogickými pracovníky; domnívá se, že hybridní a flexibilní prvky mobility programu Erasmus+ na období 2021–2027 jsou příležitostí ke zvýšení mobility stávajících i budoucích učitelů; vybízí Komisi, aby podporovala krátkodobou mobilitu učitelů a vytvořila dlouhodobá partnerství v oblasti mobility a využila přitom digitálních prostředků, aniž by tak nahradila fyzickou mobilitu a osobní výměny;

27. vyzývá členské státy a Komisi, aby podporovaly a usnadňovaly kvalitní odbornou přípravu týkající se unijních témat pro učitele, jiné pedagogické pracovníky, vedoucí mládeže a školitele v rámci jejich pracovní doby, např. prostřednictvím zahraničních programů, které jim umožní strávit část své odborné přípravy v jiném členském státě, a aby zajistily formální uznání jejich schopností učit o EU;

Středa 6. dubna 2022

28. vyzývá k vytvoření a prosazování označení „Euroučitel“; opakuje svou výzvu k prosazování a rozvoji „pedagogických akademií Erasmus+“, které by podpořily evropský rozměr vzdělávání; vyzývá Komisi, aby zveřejnila výzvu k podávání návrhů na zřízení pedagogické akademie Erasmus+, která by se zaměřovala na výchovu k občanství pro všechny učitele, školitele a studenty z formálního i neformálního odvětví, včetně odvětví odborného vzdělávání a přípravy;

29. vyzývá Komisi a členské státy, aby posílily součinnost s cílem zvýšit systémový dopad výchovy k občanství a spolupracovaly na vytvoření programu počáteční odborné přípravy učitelů, který by účastníky obeznámil s evropskými vzdělávacími systémy, osvědčenými pedagogickými postupy, platformami pro výměnu, nástroji a partnerstvími EU, které odrážejí evropské hodnoty a podporují vznik kultury výchovy k evropskému občanství a uznávají přitom rozmanitou povahu Evropy; zdůrazňuje, že je třeba tento druh odborné přípravy zahrnout do učebního plánu pedagogických akademií;

30. vyzývá k uznání a validaci občanských kompetencí získaných neformálním a informálním učením, včetně práce s mládeží a dobrovolnictví, a k posílení vazeb mezi formálním, neformálním a informálním učením v rámci výchovy k občanství;

31. domnívá se, že po skončení rámce spolupráce ET 2020 by měla být pozornost věnována rozvoji učebních osnov a vnitrostátního hodnocení výchovy k občanství, do něhož budou zahrnuty všechny relevantní aspekty dané oblasti v souladu s evropským referenčním rámcem pro demokratickou kulturu Rady Evropy a s evropským rámcem klíčových kompetencí pro celoživotní učení, zejména s ohledem na sociální a občanské kompetence, přičemž by mělo být zohledněno také informální a neformální vzdělávání, jeho koordinace a usnadnění;

32. vyzývá k vytvoření nové pracovní skupiny zaměřené na výchovu k občanství, která by navázala na práci pracovní skupiny rámce ET 2020 pro podporu společných hodnot a inkluzivního vzdělávání, jež byla zřízena po přijetí pařížského prohlášení z roku 2015;

33. vyzývá k tomu, aby byly ve strategickém rámci pro evropskou spolupráci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy stanoveny konkrétní a měřitelné cíle a referenční hodnoty v oblasti výchovy k občanství, včetně výchovy k evropskému občanství, které napomohou dosažení cílů evropského prostoru a budou platné i po letech 2021–2030; poukazuje na to, že tyto cíle by měly být zařazeny i do cílů pro rok 2025 a že by měly zahrnovat konkrétní cíle pro znevýhodněné účastníky vzdělávání a měly by být součástí zvláštního akčního plánu pro výchovu k evropskému občanství, přičemž je třeba vzít v úvahu hledisko celoživotního učení, a to od raného věku dětí;

34. zdůrazňuje, že v zájmu dosažení lepších výsledků je zapotřebí přijmout strukturovanější přístup k získávání a sdílení výsledků projektů, které se týkají výchovy k občanství, uskutečněných v rámci programů EU, zejména pokud jde o program Erasmus+, Horizont Evropa, Evropa pro občany, Občané, rovnost, práva a hodnoty, Kreativní Evropa a Evropský sbor solidarity a jeho nástupce, a že je třeba do procesu zapojit Evropský parlament; za tímto účelem se domnívá, že je nutné zřídit stálý mechanismus přezkumu a analýzy na úrovni EU, aby bylo možné určit osvědčené postupy, které by se daly rozšířit a využívat ve velkém měřítku, čímž by se přispělo k systémovým a dlouhodobým politickým změnám;

35. zdůrazňuje, že je třeba rozhodně pokročit ve výzkumu toho, jak nejlépe vyučovat a hodnotit výchovu k občanství, a to zejména v rámci předškolního vzdělávání, posílit úlohu příležitostí k formálnímu, neformálnímu a informálnímu učení a více monitorovat provádění tohoto vzdělávání na základě dostatečných a aktualizovaných srovnávacích údajů ze všech členských států; zdůrazňuje význam klíčové akce 2, klíčové akce 3, kateder projektů Jean Monnet a programu Horizont Evropa; vítá, že se klíčová akce 2 v rámci programu Erasmus+ na období 2021–2027 více zaměřuje na „společné hodnoty, občanskou angažovanost a zapojení“;

36. zdůrazňuje, že je třeba více investovat do programů vzdělávání o Evropské unii na úrovni škol a univerzit, čehož lze dosáhnout posílením stávajících sítí a vytvořením nových učebních osnov, které budou tomuto typu odborné přípravy uzpůsobeny; vyzývá k zapojení fakult, které se zaměřují na evropské záležitosti, do výzkumu a zavádění nejlepších výukových metod a nástrojů pro výchovu k občanství, s využitím dostupných finančních prostředků a zdrojů EU;

37. zdůrazňuje, že věcné sladění výchovy k občanství musí jít ruku v ruce s poskytováním digitálních kompetencí a digitálního vzdělávání, má-li nejen splnit požadavky digitální transformace, ale také zajistit odpovědné využívání digitálních médií;

38. opětovně vyzývá Komisi a členské státy, aby v rámci pravomocí EU rozvíjely společný a participativní výzkum v oblasti vzdělávání, zejména aby na úrovni EU provedly srovnávací testování výchovy k občanství, včetně evropského občanství, s přesně vymezeným mandátem a cíli; doporučuje provést zvláštní průzkum Eurobarometru o obecných znalostech občanů o EU, který by rozšířil dosud známé informace o vnímání občanství a demokracie Evropské unie;

39. vyzývá Komisi, aby nedílnou součástí všech možností mobility v rámci programu Erasmus+ a Evropského sboru solidarity byly učební programy týkající se evropského občanství a zahrnující návštěvy památek a památných míst, které mají pro Unii a hostitelské země historický význam, aby se podpořil mezikulturní a na dialogu založený přístup k historii a posílily evropské hodnoty a zásady;

40. vyzývá Komisi, aby aktivněji podporovala výchovu k občanství pro všechny občany, včetně dospělých, a aby to zohlednila v příslušných programech financování a pracovních skupinách; žádá Komisi, aby propojila iniciativy Evropské agendy dovedností s občanskými kompetencemi a začlenila digitální občanství do vývoje evropského osvědčení o digitálních dovednostech;

41. vyzývá k vytvoření evropských odznaků pro školy a univerzity, které aktivně podporují výchovu k občanství; vyzývá k vytvoření evropské ceny na podporu pedagogů a místních aktérů, kteří aktivně podporují vzdělávání o Evropě;

42. žádá Komisi, aby posoudila zavedení nové zvláštní složky programu Občané, rovnost, práva a hodnoty na podporu výchovy k občanství, na níž by byl vyhrazen samostatný rozpočet, a aby prostřednictvím zvláštních výzev posílila opatření a činnosti zaměřené na výchovu k občanství v rámci programů Erasmus+ a Horizont Evropa; naléhavě vyzývá Komisi, aby co nejlépe využila Evropský rok mládeže 2022 k tomu, aby vypracovala konkrétní programy a opatření na posílení evropského občanství a identity;

43. domnívá se, že je důležité dále propagovat stávající příležitosti na úrovni EU, které mají pedagogové v oblasti odborného vzdělávání a přípravy; domnívá se, že je důležité poskytovat individualizovanou podporu s cílem usnadnit přístup k těmto programům; vyzývá k tomu, aby byla výchově k občanství věnována zvláštní pozornost ve všech opatřeních EU v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, zejména v rámci činností center excelence odborného vzdělávání;

44. zdůrazňuje úlohu Domu evropských dějin při podpoře rozvoje konkrétních programů, nástrojů a činností, které vytvářejí ucelený diskurs o evropské integraci a jejích základních hodnotách, zejména pro studenty a učitele na všech úrovních vzdělávání; žádá Komisi, aby spolupracovala s Parlamentem na posouzení možných způsobů decentralizace Domu evropských dějin s cílem rozšířit jeho dostupnost, a to i z členských států a zejména pro vzdělávací komunitu, mimo jiné prostřednictvím posílené spolupráce s kulturními institucemi členských států, putovních výstav a sítě stálého zastoupení;

45. vyzývá k vytvoření komplexní evropské strategie pro evropskou občanskou výchovu a výchovu k evropskému občanství a k vytvoření platforem na podporu jejího provádění, zejména se zaměřením na demokratické hodnoty a zásady, které se uplatňují v celé EU, a na základní práva, jako jsou lidská důstojnost, demokracie, právní stát, lidská práva, rovnost, tolerance, respektování odlišností a svoboda svědomí, aby občané lépe porozuměli institucím EU, rozdělení pravomocí a rozhodovacímu procesu a politice EU, aby se mezi nimi zvýšilo povědomí o tom, jaké má občanství EU výhody a jaká jsou s ním spojena práva a povinnosti, aby se zvýšila jejich informovanost o procesu evropské integrace a o tom, jak se mohou aktivně podílet na demokratických procesech a rozhodování EU, a aby se posílil společný pocit sounáležitosti;

46. vybízí organizace občanské společnosti, instituce, odborníky a osoby s praktickými zkušenostmi působící v oblasti občanské výchovy, aby posílili svou spolupráci a rozvíjeli součinnost prostřednictvím otevřených nadnárodních sítí; vyzdvihuje úlohu, kterou hraje sdružení Síť evropské výchovy k občanství (NECE) při vytváření fór a usilování o to, aby byl na výchovu k občanství kladen větší důraz, a to na vnitrostátní, evropské i mezinárodní úrovni; vyzývá k další institucionalizaci podobných evropských sítí, které rozvíjejí a podporují iniciativy v oblasti výchovy k občanství v celé Unii i mimo ni;

47. zdůrazňuje, že strategie by měla zahrnovat celoživotní učení a komunitní perspektivu, začlenit informální a neformální sektor i podniky a nevládní organizace, zejména ty, které dostávají finanční prostředky z EU, které by měly být přímo využity na rozšiřování znalostí o EU mezi účastníky a komunitami, v nichž se angažují;

Středa 6. dubna 2022

48. domnívá se, že součástí strategie by měla být součinnost s příslušnými opatřeními EU v oblasti mládeže a politikou EU v boji proti rasismu a xenofobii ve všech jejích podobách, nenávisti vůči LGTBIQ osobám a diskriminaci žen a menšin, přičemž této součinnosti by mělo být dosaženo vytvořením vazeb na akční plán EU proti rasismu a na nástroje financování, jako je program Práva, rovnost a občanství;

49. vyzývá k tomu, aby byla výchova k občanství začleněna do příslušných programů EU a aby byla posílena součinnost mezi nimi s cílem zvýšit systémový dopad výchovy k občanství, mimo jiné zavedením a poskytováním kurzu o občanství EU, který bude fungovat jako školení před absolvováním jednoho z projektů financovaných strukturálními fondy EU nebo souběžně s ním, nebo prostřednictvím možností k mobilitě v rámci programů, jako je Erasmus+ nebo Evropský sbor solidarity; domnívá se, že absolvování příslušných kurzů výchovy k občanství EU by mělo být ukončeno mikrocertifikátem;

50. vybízí Komisi, aby podporovala výuku o EU ve školách v rámci vyjednávání s kandidátskými zeměmi na členství v EU;

51. zdůrazňuje, že je na úrovni škol a univerzit třeba více investovat do forem vzdělávání o Evropské unii prostřednictvím vytvoření nových osnov pro formální vzdělávání i odborné vzdělávání a přípravu; žádá Komisi, aby navrhla doporučení obsahující orientační učební osnovy evropské a světové občanské výchovy pro základní, střední a vysokoškolské vzdělávání, jakož i pro odborné vzdělávání a přípravu, která by členské státy mohly dobrovolně přijmout, a to v plném souladu s ustanoveními Smlouvy, zejména s článkem 165 SFEU, a aby tato doporučení vypracovala společně s odborníky z členských států, fakultami zaměřujícími se na evropské záležitosti, učiteli, lektory, studenty a širší vzdělávací komunitou a aby kromě nich vypracovala také pobídky pro jejich zavádění; domnívá se, že uvedené společné ukázkové učební osnovy by měly napomoci lepšímu porozumění dějinám evropské integrace, uspořádání a struktuře stávajících orgánů EU, evropským volebním a rozhodovacím procesům, včetně způsobů občanské účasti na demokratickém životě EU, a měly by kombinovat různé pedagogické přístupy a metody, např. teoretické učení a učení založené na projektech, které budou uzpůsobeny potřebám účastníků vzdělávání;

52. vyzývá Komisi, aby se výchovou k občanství intenzivněji zabývala s cílem zlepšit dostupnost a kvalitu výchovy k občanství ve všech členských státech a podpořit rozvoj evropského rozměru výchovy k občanství pro všechny věkové skupiny; domnívá se, že za vytváření synergií na evropské úrovni v oblasti výchovy k občanství, správu zdrojů EU vyčleněných za tímto účelem a koordinaci úsilí v oblasti společných metod, postupů, nástrojů a obsahu by měl odpovídat stálý subjekt; domnívá se, že tento subjekt by měl být dále pověřen shromažďováním údajů a hodnocením dopadu opatření v oblasti výchovy k občanství, které financuje Unie, aby bylo možné ve velkém rozšířit ta nejúspěšnější z nich a umožnit Komisi, aby z těchto opatření vycházela a navrhla v této oblasti politické a legislativní iniciativy; domnívá se, že tento subjekt by měl podporovat příležitosti pro odborné vzdělávání učitelů i lektorů v oblasti výchovy k občanství a vybízet k přeshraničním výměnám;

53. domnívá se, že je v tomto směru naléhavě nutné zahájit činnost zavedením opatření proveditelnosti, které bude zaměřené na shromažďování údajů a hodnocení dopadu činností v oblasti výchovy k občanství, které koordinují specializovaná oddělení pro výchovu k občanství v rámci Generálního ředitelství Komise pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu a Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu; domnívá se, že to by mohla být příležitost k tomu, aby se posílila podpora a koordinace opatření členských států v oblasti výchovy k občanství a jejich provádění, aby se rozvoj vnitrostátních struktur a osnov výchovy k občanství strategicky zaměřil a aby byly stanoveny minimální společné normy, pokud jde o obsah a metodiku výchovy k občanství a občanské výchovy v celé Unii; domnívá se, že za tímto účelem by tato oddělení měla zapojit členské státy, Evropský parlament, studenty a širší vzdělávací komunitu;

54. oceňuje program „Vyslanci do škol“, který zvyšuje povědomí studentů o evropské parlamentní demokracii a o evropských hodnotách, a iniciativu Euroscola, v rámci níž mohou studenti středních škol na vlastní kůži zasednout v jednacím sále Evropského parlamentu a která představuje udržitelnou přidanou hodnotu, pokud jde o individuální poskytování výchovy k občanství a aktivní účast na demokratickém životě; vyzývá k zavedení certifikace a uznávání dovedností a kompetencí získaných účastníky těchto programů, a to jak pro studenty, tak pro učitele; domnívá se, že jde o osvědčený postup, který by měl být uplatňován v širším měřítku, aby se dosáhlo systémového účinku v celé Unii;

55. vybízí členské státy, aby vytvořily a rozvíjely vnitrostátní dobrovolnické programy; vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily vzájemné uznávání mezi vnitrostátními systémy a posílily evropskou spolupráci v oblasti občanských služeb a dobrovolnické činnosti mladých lidí; vybízí vnitrostátní dobrovolnické programy a občanské služby, aby vzájemně poskytovaly možnosti evropské mobility;

56. vyzývá Komisi a členské státy, aby v rámci Evropského sboru solidarity rozvíjely evropskou občanskou mobilitu zaměřenou na mladé lidi s cílem přispět ke skutečné evropské občanské angažovanosti a službám; s ohledem na tento cíl žádá Komisi a členské státy, aby pro Evropský sbor solidarity podstatně navýšily zdroje; zdůrazňuje, že evropské normy týkající se dobrovolnických činností, např. v oblasti finanční podpory dobrovolníků, pojištění, vzdělávání, odborné přípravy, začleňování a zásady nenahrazování zaměstnání, musí určovat směr veškerého budoucího vývoje Evropského sboru solidarity; trvá na tom, že činnosti Evropského sboru solidarity mohou pouze doplňovat vnitrostátní dobrovolnické programy nebo občanské služby, nikoli je nahrazovat;

57. domnívá se, že ostrov Ventotene a manifest na něm vypracovaný hrály rozhodující úlohu v dějinách evropské integrace; zdůrazňuje úlohu tohoto ostrova jako symbolického památného místa, které je spojeno s evropskou integrací a ochranou společných evropských hodnot; zdůrazňuje, že ostrov přispěl k podpoře výchovy k evropskému občanství, zejména aktivním zapojením mladých lidí do každoročního semináře o evropské integraci, který v roce 1982 inicioval Altiero Spinelli; zdůrazňuje také symbolický význam rekonstrukce věznice Carcere di Santo Stefano a její potenciál stát se centrem pro trvalou kulturní výměnu, veřejné akce, výstavy a diskuse; domnívá se proto, že tento ostrov je historickým centrem morálního a intelektuálního budování evropských hodnot;

58. vyzývá Komisi a členské státy, aby stejnou měrou investovaly do formálních opatření v oblasti výchovy k občanství i do podpory informálního vzdělávání k občanství a do školních i mimoškolních aktivit a aby posílily programy EU na podporu vzdělávání a výchovy k občanství; vyzývá k začlenění konkrétních cílů souvisejících s výchovou k občanství do Nástroje pro oživení a odolnost a do vzdělávacích programů hrazených z finančních prostředků EU; vyzývá k tomu, aby bylo vyčleněno více finančních zdrojů na činnosti, nástroje a opatření Parlamentu související s podporou výchovy k občanství ve všech členských státech, zejména na program Euroscola; vyzývá Komisi, aby schválila pilotní projekty navržené Parlamentem, jejichž cílem je posílit výchovu k občanství; zdůrazňuje, že je třeba vyčlenit zvláštní rozpočet na vypracování celoevropských srovnávacích studií v oblasti výchovy k občanství;

59. domnívá se, že Konference o budoucnosti Evropy je vhodnou příležitost k vedení víceúrovňové diskuse o rozvoji politiky v oblasti vzdělávání, mládeže a kultury; vyzývá členské státy a Komisi, aby přijaly a prosadily závěrečné zprávy pracovní skupiny konference pro vzdělávání, kulturu, mládež a sport; je tudíž přesvědčen o tom, že by měly být zavedeny sdílené pravomoci v oblasti vzdělávání, a to alespoň v oblasti vzdělávání k občanství, přičemž výkon této pravomoci ze strany EU „nesmí členským státům bránit ve výkonu jejich pravomoci“;

60. vyzývá Komisi, aby zvážila možnost podpory vytvoření památníku Evropské unie v každé obci každého členského státu, který by byl pro občany vizuálním symbolem evropské integrace;

61. vyzývá členské státy, aby se snažily důsledněji provádět doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení ([14]), neboť řada kompetencí získaných prostřednictvím tohoto typu učení souvisí s rozvojem občanských kompetencí, doplňuje jej nebo je pro něj zcela zásadní;

o

o o

62. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.

([14]) Úř. věst. C 398, 22.12.2012, s. 1.